

VERMEERSCH, Gustaaf (Veurne 20 mei 1877 –
Aalst 10 december 1924).

Volgde enkel de lagere school en werd in 1889 telegramdrager in Deurne. In 1897 werkte Vermeersch

zich door zelfstudie op tot treinwachter en werd in 1905 tot hoofdtreinwachter benoemd en overgeplaatst naar Monceau-sur-Sambre op de lijn Charleroi-Aarlen.

Vermeersch' **flamingantisme** bleek al vóór 1900, toen hij meestal anoniem opgenomen hekelbriefjes schreef naar *De Vlaamsche Gazet van Brussel*, waarin hij protesteerde tegen de verfransing van de stations en het spoorwegpersoneel. Het lezen van *De Oogst van Stijn Streuvels* zette hem ertoe aan zelf te gaan schrijven en hij publiceerde tussen 1903 en 1910 drie nouvelles, drie romans, en verschillende kortverhalen.

Nadat Vermeersch was overgeplaatst naar Monceau-sur-Sambre richtte hij in *De Vlaamsche Gazet* een oproep tot de Vlamingen die in de kolenbekken werkten, om hen in een neutrale bond te verenigen. Zo stichtte hij de Vlaamse Bond De Eendracht, waarvan ook in de gemeenten rond Charleroi diverse afdelingen werden opgericht. Hij legde contact met Hippoliet Meert, met wiens hulp hij De Eendracht inrichtte als de afdeling Charleroi van het **Algemeen-Nederlands Verbond**, en in het kader hiervan ook een ziekenhuis en volksbibliotheek installeerde. Het stichten van volksscholen kwam wegens technische moeilijkheden niet van de grond. Met deze initiatieven trachtte Vermeersch het Vlaamse taal- en 'stambewustzijn' van de in Wallonië verblijvende Vlamingen in stand te houden. Hij sprak hierover op het 29ste **Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres** te Brussel (1906).

In Ingelmunster (vanaf 1907) trachtte Vermeersch de Vlaamse spoorwegbeambten te organiseren in een vereniging die de Vlaamse tegenhanger moest worden van de Association amicale et mutuelle des Chefs-garde et Gardes. Hij vond hiervoor een spreekbuis in het *Nieuwe Ambtenaarsblad* van uitgever J. Schoepen, waarin hij vaak onder de pseudoniemen van Treinoverste, Nemo, Bavo en Burchard Knap schreef. Hij publiceerde ook het vlugschrift *Het treinpersoneel en de Vlaamsche taal* en richtte in 1909 te Brussel de Verbroedering der Vlaamsche Hoofdwachters en Treinwachters op. In 1910 opende hij in Antwerpen het eerste Kongres van Vlaamsche Staatsbedienden. Hij kwam regelmatig in conflict met zijn oversten, ook al omdat hij onder diverse pseudoniemen (als bijvoorbeeld Karloman) polemiserende artikelen liet verschijnen in het *Nieuwe Ambtenaarsblad* en *De Beampte*.

Begin 1913 werd Vermeersch als hulpbibliothecharis overgeplaatst naar de bibliotheek van het ministerie van spoorwegen te Brussel. Een jaar later was hij verbonden aan de Vertaaldienst van het Algemeen Secretariaat van minister Joris Helleputte.

Tijdens de bezetting koos Vermeersch voor het **activisme**. Hij zetelde in het bestuur van **Jong-Vlaanderen**. Vanaf september 1915 was hij medewerker van *De Vlaamsche Post*, waarin hij de Groot-Nederlandse gedachte verdedigde en pleitte voor het

Gustaaf Vermeersch was treinwachter en zette zich in voor de vernederlandsing van de buurtspoorwegen. Hij stichtte in Wallonië een afdeling van het ANV. Tijdens de Eerste Wereldoorlog stapte hij in het activisme. (AMVC)

aanhalen van de vriendschapsbanden tussen Vlamingen en Neder-Duitsers. Dit standpunt verdedigde hij ook in zijn brochure *Een Oproep tot de Vlamingen* uit 1916. Datzelfde jaar ondertekende hij het Manifest van de Hoogeschoolbond voor de vernederlandsing van de universiteit te Gent (von Bisping Universiteit). Hij werd bureauchef bij de Vlaamse afdeling van het ministerie van wetenschappen en kunsten en was als afgevaardigde voor de Gouwraad van Brabant aanwezig op de algemene vergadering van 20 januari 1918 te Brussel waarop de Raad van Vlaanderen de Vlaamse zelfstandigheid uitriep. Hij werkte korte tijd ook mee aan het activistische blad *De Stroom* (juli-oktober 1918).

Na de bevrijding vluchtte Vermeersch naar Nederland, maar in februari 1919 gaf hij zichzelf in Brussel aan. Na 3 maanden voorarrest werd hij uit zijn ambt ontzet en weer vrijgelaten.

WERKEN: Artikelen in *De Vlaamsche Gazet* (1905-1906); – *Nieuwe Ambtenaarsblad* (1909-1910); *De Beambte* (1913); *De Vlaamsche Post* (1915-1916); *Dietsche Stemmen* (1915-1918); *De Toorts* (1916-1918); *De Stroom* (1918); – *Klosjes, klosjes*, 1903; – *De oude visscher*, 1903; – *De Last*, 2 dln., 1904; – *Mannenwetten*, 2 dln., 1905; – ‘De Vlamingen in het Walenland en De Vlaamsche Beweging in het Walenland’, in *Handelingen van het XXIXe Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres te Brussel, I-II*, 1906-1908; – *Het Wederzien*, 1909; – ‘Verbroedering der Vlaamsche Hoofd- en Treinwachters’, in *De Vlaamsche Trein-*

wachters, *Almanak voor het jaar 1910* (1910); – *Het Rollende Leven*, 1910.

LITERATUUR: L. Baekelmans, 'Gustaaf Vermeersch; met proeve eener bibliographie der werken', in *Vlaamsche Arbeid* (1 januari 1925); – U. van de Voorde, 'De tragiek van een leven. In memoriam Gustaaf Vermeersch', in *Nieuwe Rotterdamsche Courant* (3 januari 1923); – E. de Bom, 'Dolende zielen; ter herinnering aan Gustaaf Vermeersch', in *Volksgazet* (7 maart 1925); – R. de Cneudt, 'G. Vermeersch', in *Nieuwe Rotterdamse Courant* (14 november 1925); – A. Claudet, *Leven en dood van Gustaaf Vermeersch*, 1935; – F. Leclair, *Bibliografie van en over Gustaaf Vermeersch*, Proefschrift Middelbare School voor Op-leiding van Bibliotheek-, Archief-, en Museum personeel, 1965; – A. Demedts, 'Vermeersch Gustaaf', in *NBW*, IV, 1970; – F. Leclair, 'Gustaaf Vermeersch', in *vws-Cahiers*, jg. 8, nr. 1 (1973).

NICO WOUTERS